

Skærpet beskatning ved generationsskifte Høringsvar vedrørende L 30 - Nedsættelse af grænsen for finansielle aktiver i forbindelse med succession ved overdragelse af aktier¹

Regeringen har den 21. november 2011 fremsat lovforslag om at skærpe beskatningen ved generationsskifter i familieejede virksomheder. Høringsfristen er den 24. november 2011, og loven skal træde i kraft den 1. januar 2012.

Retssikkerhedsmæssigt er det yderst beklageligt, at der kun gives tre dages høringsfrist til et lovforslag med så vidtrækkende og komplicerede konsekvenser for potentielt 40-60.000 familieejede virksomheder og 2000-3000 årlige generationsskifter. Ydermere er det betænkeligt, at loven allerede skal træde i kraft den 1. januar 2012 med den konsekvens, at de virksomheder, som allerede er i gang med at forberede et generationsskifte, risikerer at få hevet det økonomiske fundament for generationsskiftet væk under sig.

Endelig skal det påpeges, at forslaget ikke kun rammer de "pengetanke", som Regeringen sigter mod, men også reelle drifts- og produktionsvirksomheder. Disse har i forvejen - de sidste tre til fire år - haft svært ved at fremskaffe finansiering til at gennemføre et generationsskifte, og med de nye skærpede regler, bliver disse muligheder væsentligt forringet. Risikoen er, at virksomheder, som kunne bidrage til vækst og arbejdspladser i Danmark, i stedet sælges, opluges eller simpelthen lukker. Denne risiko øges af, at banker kommer til at skærpe udlånspolitikken yderligere i fremtiden. I notatet beskrives konsekvenserne af den skærpede beskatning af generationsskifter for de familieejede virksomheder.

1. Indledning

Regeringen har som en del af Finanslovsaftalen for 2012 fremsat lovforslag - L 30 - som vil nedsætte grænsen (pengetanksreglen) for, hvor stor en virksomheds andel af finansielle aktiver må udgøre i forhold til den samlede balancesum for fortsat at kunne benytte sig af muligheden for at gennemføre et generationsskifte med såkaldt skattemæssig succession. Finansielle aktiver udgør i denne henseende likvider, aktier og fast ejendom (dog ikke såkaldt domicilejendomme, som anvendes i selskabets eller koncernens drift). Af lovforslaget fremgår således:

"Efter de gældende regler kan aktierne i en virksomhed overdrages til nære familiemedlemmer, medarbejdere m.v. med succession. Dermed udskydes beskatningen, indtil aktierne overdrages til personer, som ikke er successionsberettigede. Det er bl.a. en betingelse, at den enkelte overdragelse ikke er en såkaldt pengetank. Der er tale om en pengetank, hvis 75 pct. af selskabets indtægter vedrører passiv pengeanbringelse i finansielle aktiver eller udlejning af fast ejendom. Det foreslås, at procentgrænsen sættes ned til 25 pct."

Som det fremgår, indebærer et generationsskifte med skattemæssig succession, at ejeren af en virksomhed kan overdrage sine aktier i virksomheden til nære familiemedlemmer eller nære medarbejdere uden beskatning i forbindelse med selve overdragelsen. I stedet indtræder ("succederer") modtageren i overdragerens skattemæssige forpligtelser, således at selve beskatningen udskydes indtil aktierne sælges eller overdrages til personer, som ikke er successionsberettigede.

¹ L 30 fremsat den 21. november 2011: Forslag til lov om ændring af aktieavancebeskatningsloven, selskabsskatteloven og forskellige andre love (nedsættelse af grænsen for finansielle aktiver i forbindelse med succession ved overdragelse af aktier og justering af rentefradragsbegrænsningsreglerne)

Successionsreglerne indebærer altså ikke, at myndighedernes skattekrav bortfalder, men alene at selve betalingstidspunktet udskydes til et senere tidspunkt for at undgå et unødvendigt likviditetsdræn i forbindelse med generationsskifter af familieejede virksomheder.

Det er en betingelse for at kunne gennemføre et generationsskifte med succession, at virksomheden ikke er en såkaldt pengetank. Det vil sige et selskab, hvis væsentligste aktivitet er passiv pengeanbringelse eller udlejning af fast ejendom, jf. nærmere ovenfor.

Det er disse kriterier for, hvornår man er en pengetank, som regeringen nu vil ændre, med det formål at begrænse muligheden for succession i aktier for nære familiemedlemmer mv. til kun at gælde for "reelle erhvervsvirksomheder".

2. For kort høringsfrist

Lovforslaget har vidtrækkende konsekvenser for en række familieejede virksomheder. Ikke kun for de pengetanke, som lovforslaget sigter mod, men også reelle erhvervsvirksomheder. Derfor er det meget uheldigt, at lovforslaget fremsættes med kun tre dages høringsfrist, hvilket vel næsten må være Danmarksrekord i korte høringsfrister.²

En så kort høringsfrist strider i øvrigt også imod Justitsministeriets vejledning på området, hvorefter alle lovforslag skal sendes i høring i så god tid, at organisationer og institutioner "har mulighed for at udarbejde et fyldestgørende svar," inden loven behandles.³

Derudover må den korte høringsfrist betegnes som et løftebrud fra Regeringens side, da den i regeringsgrundlaget klart tilkendegiver, at den vil arbejde for længere høringsfrister:

*"Regeringen vil i tæt samarbejde med Folketinget sikre høj lovkvalitet gennem rimelig høringsfrister, der sikrer, at organisationer og andre høringsparter har ordentlig tid til at gennemgå lovforslag og udarbejde kommentarer."*⁴

De nuværende regeringspartier bakkede oven i købet op om et beslutningsforslag i 2010 om god lovkvalitet, hvor bl.a. Astrid Krag (SF) udtalte, at "en høringsfrist på tre dage er urealistisk og udemokratisk", ligesom også Manu Sareen (R) kritiserede de korte høringsfrister for at være et både demokratisk og principielt problem:

*Det er selvfølgelig ikke kun et demokratisk problem, det er også et principielt problem, at lovgivning hastes igennem med fare for, at indholdet ikke er ordentligt gennemtænkt. Og så er det selvfølgelig også et helt konkret problem for alle de borgere, der rammes af en lovgivning, der ikke er grundig og omhyggelig nok, og som er gennemført så hurtigt, at den risikerer at savne sans for den praktiske virkelighed, som berører rigtig mange borgere i Danmark.*⁵

Som lovforslaget beskriver, så er det svært at få et præcist overslag over hvor mange generationsskifter af familieejede virksomheder der årligt gennemføres, og dermed også over hvor mange virksomheder der potentielt bliver ramt af forslaget. Men et realistisk bud er mellem 40.000-60.000 familieejede aktie- og anpartsselskaber. I Berlingske Business blev tallet eksempelvis opgjort til 60.000 virksomheder og da de skal generationsskiftes ca. hver 25. år, svarer det til 2.400 årlige generationsskifter. Til sammenligning vurderede det generationsskifteudvalg, som blev nedsat af tidligere skatteminister Ole Stavad (S) i 1998, at der - alt efter opgørelsesmetode - årligt skal gennemføres mellem 3,700 og 4.500 generationsskifter i Danmark:

² <http://www.information.dk/265534>

³ http://jm.schultzboghandel.dk/upload/microsites/jm/ebooks/andre_publ/vejledning%20om%20lovkvalitet.pdf

⁴ http://www.stm.dk/publikationer/Et_Danmark_der_staar_sammen_11/Regeringsgrundlag_okt_2011.pdf, s. 76

⁵ <http://www.ft.dk/samling/20101/beslutningsforslag/b70/beh1/44/forhandling.htm?startItem=#nav>

*"Baseret på Greens analysen kan der årligt generationsskiftes 4.500 små og mellemstore firmaer med godt 34.000 beskæftigede, mens det ifølge DS-analysen er 3.700 firmaer med 18.800 beskæftigede, jf. tabel 4.9."*⁶

Det er - som generationsskifteudvalgets konklusion viser - ikke kun virksomhederne selv der bliver berørt af et generationsskifte, men også de arbejdspladser, som virksomhederne genererer.

Fra et både retssikkerhedsmæssigt, samfundsøkonomisk og demokratisk perspektiv burde man derfor kunne forvente, at Regeringen har et ønske om at høre netop disse virksomheders bemærkninger til det nu fremsatte lovforslag. Men med en høringsfrist på bare tre dage signalerer Regeringen ligegyldighed overfor de udtalelser, som de berørte parter har.

Lovforslagets korte høringsfrist efterlader det indtryk, at målet bare er at få lovgivningen igennem så hurtig som mulig, uden tanke for, at forslaget kan rumme en række utilsigtede og u hensigtsmæssige erhvervsøkonomiske effekter.

3. Likviditetsdræn koster på vækstbarometret

Som indledningsvist nævnt kan såkaldte "pengetanke" ikke generationsskifte med skattemæssig succession. Derfor er virksomhedernes mulighed for at generationsskifte med skattemæssig succession afhængig af, hvordan lovgiver og myndighederne definerer en pengetank.

Efter de nuværende regler er der tale om en "pengetank", hvis 75 pct. af selskabets balancesum eller mere vedrører passiv pengeanbringelse i finansielle aktiver eller udlejning af fast ejendom.

Regeringen ønsker nu at nedsætte denne pengetanksregel til 25 pct.

Konsekvensen af lovforslaget er, at et større antal virksomheder⁷ fremover skal erlægge først en aktieavanceskat på 42 pct. og derudover 15 pct. i gaveafgift. Resultatet er altså en samlet og akut skatteregning på 50,7 pct. af selskabets skønnede værdi.⁸

Til sammenligning kan disse selskaber i dag nøjes med en akut skattebetaling på 15 pct. i gaveafgift, mens den resterende 42 pct. beskatning udskydes indtil aktierne overdrages til en person, som ikke er successionsberettiget.⁹ Hertil kommer, at selskabet for at skaffe likviditet til aktieavanceskatten muligvis er nødt til at realisere aktiver, som kan udløse beskatning i selskabet.

Successionsreglen indebærer altså ikke, at udbyttebeskatningen bortfalder, men blot at den udskydes til et senere tidspunkt. Formålet med successionsreglerne er netop også at undgå likviditetsdræn af erhvervsvirksomheder i forbindelse med deres generationsskifter, da en beskatningsgrad på 50,7 pct. i sagens natur rejser et stort og akut finansieringsbehov, som skal forhandles på plads med virksomhedens bankforbindelse.

Faktum er da også, at man i visse tilfælde må opgive at gennemføre et generationsskifte, fordi det ikke er muligt at fremskaffe den fornødne bankfinansiering. Denne tendens er navnlig set de sidste tre til fire år, hvor banksektoren har været trængt og har skærpet sine udlånskrav, og derfor er det yderst beklageligt, at regeringen nu vil begrænse mulighederne for at gennemføre ellers fornuftige og nødvendige generationsskifter, også i virksomheder som på alle andre måder end i forhold til den nye grænse, afviger fra at kunne betegnes som pengetanke. De er helt almindelige drifts- og produktionsvirksomheder.

⁶ <http://www.skm.dk/publikationer/udgivelser/1779/1783/>

⁷ Ligger vi tallene fra Berlingske Business samt fra Generationsskifteudvalget, drejer det sig om mellem 2.400-4.500 årlige generationsskifter.

⁸ De 50,7% fremkommer som summen af 42% og 15% af 100%*(1-0,42)

⁹ Hvis en del af finansieringen er sket ved at udbetale udbytte, udløser dette imidlertid også gaveafgift af det udbetalte udbyttebeløb. I disse tilfælde forhøjes den akutte skattebetaling fra 15 pct. til 25,86 pct. Det vil sige en fordobling.

I de tilfælde hvor det lykkes at fremskaffe den fornødne finansiering, vil man under alle omstændigheder blive nødt til at dræne virksomheden for kapital for overhovedet at kunne betale skatteregningen. Denne kapital kunne virksomheden alternativt have brugt til at reinvestere, vokse og skabe nye arbejdspladser.

4. Finansiering af generationsskifte er svært for bankerne

Et andet problem ved at likviditetsdræne virksomheden i forbindelse med et generationsskifte er, at man dermed også dræner virksomheden for den kapital, som er fundamentet for, at banken overhovedet kan stille de fornødne kreditfaciliteter til rådighed for virksomheden.

Eksempelvis vil en bank - når den skal afgøre, om den ønsker at låne ud til en virksomhed - vurdere virksomhedens risikoprofil. Hvis virksomheden har en fornuftig indtjening og samtidig er velpolstret med en høj egenkapital-andel af de samlede passiver, så vurderes virksomheden (kort fortalt) at være meget kreditværdig. Dermed er der en større velvilje hos banken til overhovedet at yde virksomheden et lån eller en kassekredit, ligesom virksomhedens konsolideringsgrad vil have en afsmittende effekt på lånets renteniveau. Tilsvarende vil banken kræve en højere pris (dvs. en højere rente) og/eller kræve en form for sikkerhedsstillelse fra virksomheden, hvis virksomhedens risikoprofil bliver svagere.

Endelig risikerer virksomheden, at den slet ikke kan få et lånetilsagn, hvis banken vurderer dens risikoprofil for at være for høj. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis virksomheden, som følge af beskatningen i forbindelse med et generationsskifte er drænet for en stor del af dens egenkapital.

5. Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Med sit lovforslag rammer regeringen ikke kun de pengetanke, som forslaget er rettet mod, men også reelle drifts- og produktionsvirksomheder, som har oparbejdet en vis konsolideringsgrad til fremtidig vækst. Og når de fremover bliver mødt med et akut skattekrav på 50,7 pct., så efterlader det principielt virksomheden med to muligheder, hvis den altså ikke alternativt vælger at kaste håndklædet i ringen. De to muligheder er:

1. At nedskalere aktiviteten
2. At refinansiere virksomheden

I praksis vil det imidlertid ofte være vanskeligt at nedskalere aktiviteten på kort sigt, da virksomheden jo netop har baseret sit fundament på også at eksistere i fremtiden, og derfor har indgået en række kontraktretlige forpligtelser, som den ikke kan komme ud af fra den ene dag til den anden. Også virksomhedsøkonomisk vil det være ulogisk at opgive markeder, hvor man har arbejdet for at opbygge en position. Endelig bør regeringen være opmærksom på, at en nedskalering af virksomhedens aktiviteter, bl.a. også kan betyde afskedigelse af medarbejdere. Fra et samfundsøkonomisk perspektiv er det derfor uhensigtsmæssigt, at regeringen skærper beskatningen af generationsskifter og på den måde risikerer, at de virksomheder som kunne hjælpe Danmark med vækst, i stedet bliver tvunget til at gøre indgreb i sine forretningsområder. Alene på grund af et statsligt finansieringskrav.

Den anden mulighed - at refinansiere sig selv - er dog udfordret af, at virksomhedens egenkapital netop er udhulet af selve årsagen til, at virksomheden har brug for finansiering. Nemlig den høje beskatning af generationsskiftet. Virksomheden får derfor en svagere risikovurdering hos banken, hvilket igen kan betyde højere renter og i værste fald, at virksomheden helt eller delvist må opgive at refinansiere virksomheden. Konsekvensen er - i bedste fald - lavere vækstudsigter for virksomheden, men mere sandsynligt er det, at virksomheden vil blive tvunget til at nedskalere sine aktiviteter, med deraf afledt risiko for afskedigelse af medarbejdere.

6. Virksomheder får sværere ved at opnå finansiering

Det er et almindeligt resultat i nyere erhvervs-surveys, at manglende finansieringsmuligheder udgør den væsentligste barriere for virksomhedernes vækst. I september 2011 gennemførte FSR - danske revisorer eksempelvis en undersøgelse, hvor "Otte ud af 10 revisorer peger på begrænset

adgang til likviditet og finansiering som den p.t. største barriere for at skabe vækst blandt danske virksomheder".¹⁰

Og kaster man et blik i krystalkuglen, ser finansieringsmulighederne ikke ud til at blive forbedret de kommende år. Tværtimod. For som en reaktion på finanskrisen er der opstået et væsentligt politisk pres for yderligere regulering af finanssektoren. Ikke mindst på kapitaldækningsreglerne, som må forventes at blive strammet yderligere.¹¹

I praksis vil de skærpede kapitaldækningskrav betyde, at finanssektoren skal nedbringe deres udlånsaktiviteter til erhvervslivet. Samlet set kan man derfor forvente, at virksomheder i fremtiden får endnu sværere ved at opnå finansiering - herunder til refinansiering ved generationsskifte.

7. Forslaget rammer skævt

Udfordringen er ikke kun, at timingen i lovforslaget er dårlig og rammer på et tidspunkt, hvor virksomhederne i den grad har brug for økonomisk stabilitet og gode rammevilkår. Udfordringen er også, at lovforslaget ikke kun rammer de rene pengetanke, men også reelle - og velkonsoliderede - produktionsvirksomheder.¹² Risikoen er, at disse virksomheder simpelthen ikke kan finde finansiering til at betale et skattekrav på 50,7 pct. for at gennemføre et fornødent generationsskifte. Denne tendens er allerede set de sidste tre til fire år og vil altså kun blive forværret med ny skærpet beskatning.

En stramning af generationsskiftereglerne er derfor ikke kun skattepolitik, men i ligeså høj grad også erhvervspolitik, hvor prioriteringen af de samlede rammevilkår for familieejede virksomheder er på spil. Hvis der ikke fastholdes gode og samtidig stabile vilkår for familiegenerationsskifter, er det et signal til næste generation om, at det måske ikke er umagen værd at fortsætte i familiens spor. Konsekvensen er, at et øget antal familieejede virksomheder sælges, opluges eller simpelthen lukker.

Man bør derfor være varsom med at åbne op for hovsa-ændringer af central betydning for de familieejede virksomheder. Og man risikerer ganske enkelt, at den isolerede - og i øvrigt usikre - gevinst på finansloven slet ikke står mål med den bredere negative effekt på Danmarks vækstvilkår.

8. Konklusion og anbefaling

CEPOS anerkender, at det aldrig har været hensigten med successionsreglerne, at rene pengetanke skulle kunne generationsskiftes med skattemæssig succession. Regeringen synes dog at have overset, at ikke kun er de rene pengetanke bliver ramt af de nye skærpede regler. Også reelle drifts- og produktionsvirksomheder bliver fremover mødt med en skatteregning på 50 pct. af deres egenkapital i forbindelse med et generationsskifte, selvom reglernes formål jo netop er at sikre virksomhedernes fortsatte levedygtighed. Der er ikke tale om, at statens skattekrav går tabt, som følge af successionen, men alene at tidspunktet for beskatningen bliver udskudt.

De seneste års erfaringer viser, at en af dansk erhvervslivs allerstørste udfordringer i forhold til vækst er, at virksomhederne ikke kan opnå den fornødne bankfinansiering. Dette scenarie ser ikke ud til at ændre sig i de kommende år. Tværtimod. Derfor er timingen i Regeringens forslag meget uheldig.

Samlet set kan man være bekymret for om lovforslaget viser sig at give samfundsøkonomisk bagslag. Derfor skal det beklages, at der kun har været tre dages høringsfrist, så alle konsekvenser af lovforslaget ikke når at blive belyst. Så hvis Regeringen ikke vælger at udskyde gennemførelsen og ikrafttrædelsen af lovforslaget, så retssikkerhedsmæssige og

¹⁰ <http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Pressemeddelelser/Pressemeddelelser%202011/Finansiering-er-den-storste-barriere-for-vaekst>

¹¹ EU-Kommissionen arbejder bl.a. med et direktiv med nye skærpede krav om kapitaldækning, hvilket omfatter en konkret implementeringsmodel for BaselIII-aftalen fra december 2010. Forslaget indeholder en gradvis indfasning fra 2013-2019.

¹² <http://www.business.dk/oekonomi/skattesmaek-til-rige-familievirksomheder>

samfundsøkonomiske betragtninger bliver medtaget, så bør man som minimum følge op på forslaget konsekvenser.

Det anbefales derfor, at regeringen udskyder vedtagelsen og i stedet nedsætter en kommission til belysning af konsekvenserne. Et lovforslag af denne kaliber bør ikke gennemføres før man har et mere præcist billede af, hvor mange reelle erhvervsvirksomheder, som fremover bliver defineret som en "pengetank", ligesom det bør analyseres, hvor mange virksomheder, som har brug for at placere mere end 25 pct. af sine aktiviteter i finansielle aktiver. Ud fra et proportionalitetsprincip kunne det jo være, at den rigtige grænseværdi snarere var 50 pct. end 25 pct. således at virksomhederne fortsat har mulighed for at garderes sig imod dårlige tider og/eller have muligheden for at slå til, hvis en opkøbsmulighed byder sig.

Hvis regeringen vælger ikke at følge ovenstående anbefaling bør den som minimum sikre, at der fremover kommer fokus på lovens samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser. Skatteministeriet bør derfor årligt evaluere og oplyse Folketingets Skatteudvalg om, hvor stort et provenu netop dette lovforslag årligt bidrager med, og om forslaget medfører en reduktion i antallet af generationsskifter og fald i antallet af arbejdspladser.